

HANDBOEK ESTATE PLANNING

Handboek Estate Planning

Deel II. Erfrecht en giften

Alain Laurent VERBEKE
Bart VERDICKT
(eds.)

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Handboek Estate Planning. Deel II Erfrecht en giften
Alain Laurent Verbeke en Bart Verdickt (eds.)

© 2021 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-0733-8
D/2020/7849/194
NUR 822
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagontwerp: Danny Juchtmans / www.dsigngraphics.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

VOORWOORD BIJ DE DERDE EDITIE VAN HET HANDBOEK ESTATE PLANNING

DE VELE FACETTEN VAN ESTATE PLANNING

Vermogensplanning is al enkele decennia in de mode en blijft een hot topic. Elke burger zit met vragen rond de planning van zijn vermogen. Diverse vragen. Er zijn er van strikt financiële aard, fiscale vragen, vragen over vererving, over huwelijkscontracten, schenkingen. Vragen over de organisatie van de onderneming, over levensverzekering, tontine of trust.

De uit de States overgewaaid en bij ons intussen goed ingeburgerde term ‘Estate Planning’ betreft alle vragen van organisatie, structurering, beheer of *governance* en overdracht van het vermogen, zowel met effect tijdens het leven als met effect na overlijden, zowel juridisch als fiscaal, zowel regionaal, nationaal als internationaal. Een goede estate planning zorgt ervoor dat de cliënt gerust kan zijn dat zijn bedrijf, zijn vermogen, zijn huis goed geregeld is, zodat hij en zijn familie zich geen zorgen moeten maken als hij er niet meer is, als hij plots en onverwacht zou wegvallen.

Die planning zet steeds een regeling op poten waarbij vermogen van een natuurlijke persoon overgaat naar een andere natuurlijke persoon (vaak de partner en de kinderen en verdere afstammelingen) of naar een rechtspersoon:

- bij leven en/of bij overlijden;
- gedeeltelijk of geheel;
- eventueel mits bepaalde voorwaarden, lasten en modaliteiten, die voorname-lijk beogen:
 - behoud van controle;
 - behoud van inkomsten;
- tegen een fiscaal zo gunstig mogelijk regime;
- dit alles buiten de context van strikt commerciële transacties.

De diverse aspecten van deze omschrijving geven meteen aan dat estate planning geen monolithisch gegeven is, maar een project met vele mogelijke variaties en gradaties, ook in de tijd gefaseerd (zie verder). Tevens is estate planning een functioneel rechtsdomein dat zowel privaatrecht, vennootschapsrecht als fiscaal recht omvat.

GEMOEDSRUST

Estate Planning is gemoedsrust.

Dit is vele malen belangrijker dan een puur fiscale planning of optimalisering.

Span de fiscale kar niet voor het paard van het geruste geweten. Maak geen constructies en ingewikkelde structuren die alleen maar ingegeven zijn door een fiscale besparingsobsessie. Zorg dat u weet wat uw cliënt en de familie precies willen. Dwing hen om daarover na te denken: wie krijgt wat, wanneer, hoe, onder welke voorwaarden? Durf ook hun uitgangspunten en wensen in vraag te stellen. Dat is immers wat de cliënt van zijn adviseur verwacht: begeleiding in een proces naar gemoedsrust.

Fiscale planning is goed, is noodzakelijk, maar is pas aan de orde nadat het nodige is gedaan voor de gemoedsrust van de cliënten. Eens is uitgetekend wat er moet gebeuren om hen deze gerustheid te brengen, moet worden bekeken hoe dit fiscaal kan worden geoptimaliseerd. Dit is de juiste volgorde van handelen.

Een geslaagde estate planning begint bij de cliënt en zijn familie en eindigt nooit. Hoe kan een adviseur een goede planning uitwerken als hij niet precies weet wat de cliënten willen, wanneer zij dit wensen en hoe? Wie de familie een “ik-stond-erbij-en-ik-keek-ernaar” gevoel geeft, is niet goed bezig. De klant dreigt structuren en constructies opgedrongen te krijgen die niet passen bij zijn context en behoeften, die overbodig zijn.

Een goede adviseur zorgt dat zijn cliënt niet langs de kant staat toe te kijken. Hij begeleidt de klant, geeft informatie en raad. Hij helpt de familie bij een grondig gewetensonderzoek.

Daarbij rijst natuurlijk de vraag wie de cliënt precies is: is het de grote ondernemer, pater familias? Of zijn het de beide ouders, het ondernemerskoppel? Of treedt u op voor het hele gezin of voor verschillende takken van een familie? Dat kan wel eens lastig worden bij verschillende visies en vooral bij conflicterende belangen.

CONTINU EN GEFASEERD

Estate planning is een continu en gefaseerd gebeuren. Wat iemand met de opvolging van zijn bedrijf wil, vandaag; hoe hij zijn huwelijkscontract wil regelen, vandaag; hoeveel hij aan de kinderen wil schenken, vandaag; en onder welke lasten, voorwaarden en modaliteiten; wie hij in zijn testament wil bevoordeligen, van-

daag; het antwoord dat men daar vandaag op geeft, kan morgen en zeker overmorgen helemaal anders geworden zijn.

Niet alles moet nu worden geregeld. Sommige zaken moeten misschien nooit worden geregeld. Maar het is niet omdat men vandaag absoluut niet wil schenken aan de kinderen, of zeker geen pottenkijkers wil in het bedrijf, dat dit binnen vijf of tien jaar ook nog zo is.

Ook al heeft men precies uitgemaakt wat er vandaag moet geregeld zijn, en hebt u dit als adviseur prima uitgewerkt, toch zal de gemoedsrust van de klant van korte duur zijn als hij niet af en toe, samen met u als adviseur, een update doorvoert. Het leven en de omstandigheden, objectief zoals de economie, de geopolitiek en de samenleving tout court (denk aan Covid-19) en subjectief zoals de voorkeuren en gevoelens van familieleden, wijzigen immers permanent. Daarom is het verstandig om nu en dan, met enige afstand, de planning te herevalueren en na te gaan of deze nog voldoet om de gemoedsrust te bieden die zo noodzakelijk is voor een goede levenskwaliteit. Flexibele, maar toch duurzame oplossingen zijn daarom van groot belang.

KRACHTLIJN VAN HET TWEESPORENBELEID

Een eerste belangrijke krachtlijn is het tweesporenbeleid: acties die worden ondernomen om reeds uitwerking te hebben bij leven en deze die worden ondernomen om slechts uitwerking te hebben bij overlijden.

Een goede vermogensplanning impliceert niet noodzakelijk dat alle maatregelen onmiddellijk effect moeten hebben, bij leven. Het is evengoed mogelijk dat de gemoedsrust van de cliënt enkel noopt tot maatregelen met effect voor na zijn overlijden. Een bedrijfsleider van 45 jaar zal vaak niet al te veel of helemaal niets willen horen van regelingen die effect hebben bij leven. Althans op dat moment.

De continuïteit en fasering van de planning brengt met zich mee dat hij daar tien jaar later misschien wel oren naar heeft.

Meestal worden beide sporen simultaan bewandeld. En ze moeten steeds in samenhang met elkaar worden gezien. Zo kan een actie op het vlak van overdracht bij leven (bv. schenkingen aan kinderen) een determinerende invloed hebben op de actie ten aanzien van de overdracht bij overlijden (bv. maximale bescherming in huwelijkscontract en testament voor de langstlevende echtgenoot). Beide sporen staan als communicerende vaten met elkaar in verbinding. Maatregelen met effect bij leven beïnvloeden deze met effect bij overlijden.

KRACHTLIJN VAN CONTROLE- EN INKOMSTENBEHOUD

Welke planning men ook uitwerkt, partieel of vrij omvattend, effect bij leven of bij overlijden, steeds moet zorgvuldig worden nagegaan in welke mate de cliënt belang hecht aan behoud van controle of behoud van inkomsten.

Dergelijke bekommernis weegt uiteraard zwaarder door bij de vermogensplanning met effect bij leven. Iedereen kent het gezegde dat men zich liever niet uitkleedt voor het slapen gaan. Maar ook bij overdrachten die slechts uitwerking hebben bij overlijden speelt vaak nog een bekommernis van controlebehoud (“regeren over het graf heen”). In dit laatste geval is de bekommernis van inkomstenbehoud uiteraard niet relevant voor de beschikker zelf, maar eventueel wel voor zijn erfgenamen of legatarissen of voor welbepaalde aangeduide derden.

HANDBOEK ESTATE PLANNING

Dit Handboek Estate Planning verscheen in een eerste editie voor het eerst in 2004, in zeven volumes. In 2009 volgde een tweede editie, weer in zeven volumes. Vandaag brengen we met deze derde editie opnieuw een up-to-date *Handboek Estate Planning*, dit keer in drie stevige volumes. In het eerste volume komt het vermogensrecht van het koppel aan bod, het relatievermogensrecht. Het tweede volume omvat het erfrecht en de giften. Tot slot behandelen we de rechtspersonen, trust en levensverzekering in het derde boek. In alle delen worden de fiscale aspecten van de materie mee besproken.

Het *Handboek Estate Planning* wil opnieuw, ook meer dan vijftien jaar na de eerste editie, een informatiebron zijn voor elke professional die van nabij of van ver betrokken is bij estate planning. Het is een handboek voor en door professionals. Het boek is geschreven niet enkel voor juristen, fiscalisten, notarissen, advocaten, magistraten, maar ook voor accountants, revisoren, private bankers en alle mogelijke adviseurs, juristen of niet, die maar één ding voor ogen hebben: op een kwaliteitsvolle wijze een zorgvuldig en aangepast advies verstrekken aan de cliënt die vragen heeft rond estate planning.

Het *Handboek Estate Planning* biedt aldus een praktijkgerichte (en wetenschappelijk verantwoorde) beknopte analyse van honderden topics die een professional in het gebied van de estate planning kunnen bezighouden. Telkenmale worden zowel de privaatrechtelijke of vennootschapsrechtelijke als de fiscale aspecten van een probleem toegelicht.

Gepoogd werd om de topics niet al te uitgebreid en toch omvattend te behandelen.

Toch zijn er uiteraard, afhankelijk van het onderwerp, zeer beknopte tegenover behoorlijk uitgebreide topics. Tevens is ernaar gestreefd om het voetnotenapparaat beperkt te houden en eerder te werken met een bibliografie per deel op het einde van dit boek.

We hopen met deze derde editie, waarin we de materie samen brengen in drie boeken, geactualiseerd volgens de stand van het recht bij de aanvang van het derde decennium van het derde millennium, de praktijk van de estate planning andermaal op een kwaliteitsvolle wijze te dienen.

Prof. Dr. Alain Laurent Verbeke en Bart Verdickt
september 2020

LIJST VAN AUTEURS

Romina Abiuso	Advocaat balie Brussel
Michelle Aerts	Aspirant Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen, Rector Roger Dillemans Instituut Familiaal Vermogensrecht KU Leuven
Ann Apers	Advocaat balie Brussel
Renate Barbaix	Hoogleraar UAntwerpen en advocaat balie Antwerpen
Hélène Casman	Erenotaris, Emerita gewoon hoogleraar VUB en ULB, professor UGent, wetenschappelijk adviseur
Christoph Castelein	Notaris te Kortrijk en Koksijde
Otis Claes	Advocaat balie Brussel
Ghijsbrecht Degeest	Assistent KU Leuven, Instituut voor Goederenrecht
Guillaume Deknudt	Advocaat balie Kortrijk en Brussel
Thomas Delameillieure	Advocaat balie Brussel, praktijkassistent KU Leuven Rector Dillemans Instituut voor Familiaal Vermogensrecht en Centrum voor Notariaat
Marie Delbroek	Onderzoeker KU Leuven Rector Roger Dillemans Instituut voor Familiaal Vermogensrecht en advocaat balie Brussel
Ella De Meirman	Advocaat balie Brussel en praktijkassistent KU Leuven Rector Roger Dillemans Instituut Familiaal Vermogensrecht
Henri Derycke	Advocaat balie Gent
Johan Du Mongh	Docent KU Leuven en advocaat balie Antwerpen en Brugge
Rinse Elsermans	Advocaat balie Brussel
Nicolas Geelhand de Merxem	Docent UAntwerpen en advocaat balie Antwerpen
Jan Jorissen	Notarieel jurist

Nathalie Labeeuw	Advocaat balie Brussel
Saskia Lust	Advocaat balie Brussel
Stéphanie Markey	Tax Manager
Sven Mosselmans	Raadsheer Hof van Cassatie
Nadja Nijboer	Advocaat balie Brussel
Walter Pintens	Emeritus gewoon hoogleraar KU Leuven, honorar-professor Universität des Saarlandes, ere-plaatsvervangend vrederechter, wetenschappelijk adviseur
Marjolein Vanbrabant	Estate planner
Aloïs Van den Bossche	Erenotaris
Ariadne Van den Broeck	Advocaat balie West-Vlaanderen
Gilles Van Eyken	Advocaat balie Brussel
Alain Van Geel	Advocaat balie Brussel
Christine Van Heuverswyn	Advocaat balie Gent
Jan Van Ishoven	Advocaat balie Brussel
Alain Laurent Verbeke	Gewoon hoogleraar KU Leuven-Harvard en advocaat balie Brussel en Kortrijk
Bart Verdickt	Advocaat balie Brussel
Hanne Verlinden	Advocaat balie Brussel
Bern Verschraegen	Advocaat balie Brussel en praktijkassistent KU Leuven Rector Roger Dillemans Instituut Familiaal Vermogensrecht
Bernard WaÛters	Notaris te Brugge

INHOUD

<i>Voorwoord bij de derde editie van het Handboek Estate Planning</i>	v
<i>Lijst van auteurs</i>	xi

DEEL I.

ERFRECHT	1
----------------	---

Hoofdstuk 1. Intestaat erfrecht

Topic 1. Erfrecht bloedverwanten	3
Topic 2. Erfrecht langstlevende echtgenoot	10
Topic 3. Wettelijk toegekend vruchtgebruik van de langstlevende echtgenote	17
Topic 4. Erfrecht samenwoners	21
Topic 5. Onderhoudsvordering	25
Topic 6. Heling	30

Hoofdstuk 2. Vruchtgebruik

§ 1. Voorwerp	41
Topic 7. De erfovergang van aandelen in de BV – Artikel 5:21 WVV (art. 237, eerste lid (oud) W.Venn.)	41
Topic 8. De erfovergang van aandelen in de BV – Artikel 5:22 WVV (art. 237, tweede lid (oud) W.Venn.)	49
§ 2. Omzetting vruchtgebruik	53
Topic 9. Omzetting vruchtgebruik / Doel van de omzettingsregel	53
Topic 10. Welk vruchtgebruik is omzetbaar?	56
Topic 11. Wijze van omzetting van het vruchtgebruik (art. 745 <i>qua-</i> <i>ter</i> , § 1, § 1/1 en § 2 BW)	62
Topic 12. Wie kan omzetting vorderen?	68
Topic 13. Procedure	75
Topic 14. De waardering van het om te zetten vruchtgebruik	79
Topic 15. Kenmerken van het omzettingsrecht	90
Topic 16. Modalisering van het omzettingsrecht	95
Topic 17. Enkele bijzondere situaties	102
Topic 18. De omzetting in het kader van artikel 858 <i>bis</i> , eerste lid BW (oud) en artikel 858 <i>bis</i> , § 3 BW (nieuw)	104
Topic 19. De ‘omzetting bij voorbaat’ voorzien in artikel 1094, derde lid BW	108

Hoofdstuk 3. Inbreng	111
Topic 20. Inbreng van giften / Algemene principes	111
Topic 21. Inbreng van giften / Wijze van inbreng	117
Topic 22. Inbreng van giften / Bijzondere gevallen	126
Topic 23. Inbreng van giften in aanwezigheid van een langstlevende echtgenoot	133
Topic 24. Inbreng / Vrijstelling van inbreng	148
Topic 25. Inbreng van schulden	153
Topic 26. Schenking van gemeenschapsgoederen	170

DEEL II.

GIFTEN	179
---------------	-----

Hoofdstuk 1. Grondvereisten	181
§ 1. Schenkingen	181
Topic 27. Toestemming schenker	181
Topic 28. Toestemming begiftigde	188
Topic 29. Bekwaamheid schenker	189
Topic 30. Bekwaamheid begiftigde	208
Topic 31. Voorwerp	221
Topic 32. Oorzaak / Verval / Voorwaarde	226
§ 2. Testamenten en legaten	231
Topic 33. Toestemming testator	231
Topic 34. Bekwaamheid testator	232
Topic 35. Bekwaamheid legataris	242
Topic 36. Voorwerp	251
Topic 37. Oorzaak	252

Hoofdstuk 2. Vormvereisten	253
§ 1. Schenkingen	253
1. Notariële akte	253
Topic 38. Notariële akte / België	253
Topic 39. Buitenland	269
2. Handgift	273
Topic 40. Geldigheidsvoorwaarden	273
Topic 41. Bewijs / Datum	282
Topic 42. Modaliteiten	291
Topic 43. Handgift met voorbehoud van vruchtgebruik	298
Topic 44. De handgift en de afschaffing van de effecten aan toonder en de invoering van het vlakke tarief voor de roerende schenkingen	301
3. Onrechtstreekse schenking	303

Topic 45. De onrechtstreekse schenking	303
Topic 46. Voorwerp / Geld en gedematerialiseerde effecten.....	307
Topic 47. Voorwerp / Aandelen op naam.....	312
Topic 48. Kwijtschelding van schuld.....	316
Topic 49. Derdenbeding / Levensverzekering.....	318
4. Vermomde schenking.....	321
Topic 50. Vermomde schenking	321
§ 2. Testamenten	335
Topic 51. Eigenhandig testament.....	335
Topic 52. Notarieel testament	342
Topic 53. Internationaal testament	352
Topic 54. Codicil (verschil tussen België en Nederland).....	357
Hoofdstuk 3. Definitief karakter – (on)herroepelijkheid	361
§ 1. Schenkingen	361
Topic 55. Principe.....	361
Topic 56. Schenkingen tussen echtgenoten	370
Topic 57. Onherroepelijkheid / Rechtskeuze voor Nederlands recht	378
§ 2. Testamenten	381
1. Algemeen	381
Topic 58. Herroepelijkheid.....	381
2. Rechthebbenden	383
Topic 59. Kwalificatie.....	383
Topic 60. Omvang	389
Topic 61. Plaatsvervulling.....	395
Topic 62. Aanwas	398
Topic 63. Subsidiaire legataris	401
§ 3. Samenwonenden.....	403
Topic 64. Testament tussen samenwonenden	403
Hoofdstuk 4. Termijn en voorwaarde	413
§ 1. Schenking.....	413
Topic 65. Termijn en voorwaarde / Verschil (bij leven en overlijden) ...	413
Topic 66. Termijn / Voorwaarde / Geoorloofdheid (schenkingen onder levenden en testamenten)	417
Topic 67. Opschortende termijn	419
Topic 68. Ontbindende termijn	426
Topic 69. Opschortende voorwaarde (bij leven)	431
Topic 70. Schenkingen onder ontbindende voorwaarde	433
Topic 71. Schenkingen onder potestatieve voorwaarde.....	441
Topic 72. Termijn / Voorwaarde / Handgift (bij leven)	447

§ 2. Legaten	449
Topic 73. Termijn / Voorwaarde / Verschil (bij leven en overlijden) ..	449
Topic 74. Opschortende termijn	450
Topic 75. Ontbindende termijn	453
Topic 76. Opschortende voorwaarde	456
Topic 77. Legaten onder ontbindende voorwaarde	459
Topic 78. Legaten onder potestatieve voorwaarde	462
Hoofdstuk 5. Lasten en modaliteiten	471
§ 1. Schenking	471
Topic 79. Last	471
Topic 80. Last en modaliteit / Handgift	476
Topic 81. Last en modaliteit / Geoorloofdheid / Artikel 900 BW	479
Topic 82. Last en modaliteit / Controlebehoud en inkomstenbehoud ..	482
Topic 83. Last en modaliteit / Beheersvolmacht	485
Topic 84. Last en modaliteit / Beheersvolmacht / Herroepelijk / Onherroepelijk	490
Topic 85. Last en modaliteit / Beheersvolmacht voor schenker / Voor derde	492
Topic 86. Last en modaliteit / Bewind	496
Topic 87. Last en modaliteit / Ouderlijk genotsrecht / Ouderlijk beheersrecht	498
Topic 88. Last en modaliteit / Uitsluitingsclausule	502
Topic 89. Last en modaliteit / Onvervreemdbaarheid / Onbeslag- baarheid	507
Topic 90. Last en modaliteit / On(ver)deelbaarheid	512
Topic 91. Last en modaliteit / Inbreng of overdracht aan vehikel	514
Topic 92. Last en modaliteit / Periodieke uitkering / Prestatie ten behoefte van een derde	516
Topic 93. Last en modaliteit / Verzorging / Huisvesting en onderhoud ..	519
Topic 94. Last en modaliteit / Lijfrente	526
Topic 95. Last en modaliteit / Beheersvolmacht / Geldigheid / Her- roepelijk / Onherroepelijk	529
Topic 96. Gift van een lijfrente met beding dat deze niet voor beslag vatbaar is	534
Topic 97. Last van <i>fidei-commis de residuo</i>	536
Topic 98. Last van erfstelling over de hand	545
Topic 99. Last en modaliteit / Verzaking	550
Topic 100. Last en modaliteit / Wijziging / Aanpassing	551
Topic 101. Last en modaliteit / Gevolgen van de niet-naleving van de last	554

§ 2. Legaten	561
Topic 102. Artikel 387 BW / Ontneming ouderlijk vruchtgenot als modaliteit van een schenking/testament	561
Topic 103. Uitsluitingsclausule als modaliteit van een testament	567
Topic 104. Onvervreemdbaarheid / Onbeslagbaarheid	571
Topic 105. On(ver)deelbaarheid	580
Topic 106. Inbreng of overdracht aan vehikel	582
Topic 107. Periodieke uitkering aan een derde	584
Topic 108. Periodieke uitkering aan een derde / Indexering / Plafon- nering	590
Topic 109. Verzorging, huisvesting en onderhoud van een derde	591
Topic 110. Lijfrente in het voordeel van een derde	595
Topic 111. Prestatie ten behoeve van een derde	603
Topic 112. Indirecte controle / <i>Fidei-commis de residuo</i>	608
Topic 113. Indirecte controle / Erfstelling over de hand	616
Topic 114. Discretie	622
Topic 115. Testamentaire voogdij als modaliteit van een testament	623
Topic 116. Alternatieve beschikking	627
Topic 117. Funeraire modaliteiten	630
Topic 118. Bemiddelings- en arbitrageclausule	633
Topic 119. Last en modaliteit / Controlebehoud en inkomstenbehoud ...	635
Topic 120. Last en modaliteit / Bewind	640
Hoofdstuk 6. Vruchtgebruik	643
§ 1. Vruchtgebruik en rechthebbenden	643
Topic 121. Algemeen	643
Topic 122. Gezamenlijk / successief / terugvallend vruchtgebruik	646
§ 2. Aanvang vruchtgebruik	651
Topic 123. Aanvang: borgstelling en boedelbeschrijving	651
§ 3. Bevoegdheid van de vruchtgebruiker	659
Topic 124. Bevoegdheid van de vruchtgebruiker	659
Topic 125. Bevoegdheid vruchtgebruiker / Verbeteringswerken	666
Topic 126. Verslijtbare goederen / Quasi-vruchtgebruik	667
Topic 127. Quasi-vruchtgebruik	675
Topic 128. Effectenportefeuille: civiele aspecten	676
Topic 129. Aandelen	681
Topic 130. Voorbehoud van quasi-vruchtgebruik / Voorbehoud van interings- en vervreemdingsbevoegdheid: civiele aspecten	686
Topic 131. Bevoegdheid van de blote eigenaar	697

§ 4. Vruchten.	699
Topic 132. Algemeen: civiele aspecten	699
Topic 133. Aandelen.	703
Topic 134. Obligaties / Bevek / Bevak.	708
§ 5. Artikel 918 BW (oud).	711
Topic 135. Artikel 918 BW (oud): civiele aspecten	711
§ 6. Gebruik en bewoning.	713
Topic 136. Voorbehoud van gebruik en bewoning: civiel	713
Hoofdstuk 7. Indirecte controle	715
Topic 137. Testamentuitvoerder / Begrip en aanstelling	715
Topic 138. Testamentuitvoerder / Taak	720
Topic 139. Testamentuitvoerder / Aansprakelijkheid	727
Topic 140. Testamentuitvoerder / Vergoeding	732
Topic 141. Testamentuitvoerder / Beëindiging	738
Hoofdstuk 8. Ascendentenverdeling	741
§ 1. Schenkingen	741
Topic 142. Ascendentenverdeling: civiele aspecten	741
Topic 143. Ascendentenverdeling / Dubbele akte: civiele aspecten	750
Topic 144. Ascendentenverdeling / Artikel 918 BW (oud): civiele aspecten	753
§ 2. Testamenten	759
Topic 145. Testamentaire ascendentenverdeling.	759
Hoofdstuk 9. Fiscale aspecten	763
§ 1. Schenking.	763
1. Schenking – Heffingscriterium	763
Topic 146. Registratie van titel.	763
2. Mogelijke vormen van schenking.	777
Topic 147. Notariële akte buitenland: fiscaalrechtelijke aspecten	777
Topic 148. Handgift: fiscale gevolgen	782
Topic 149. Onrechtstreekse schenking.	789
Topic 150. Vermomde schenking	793
3. Schenking – Voorwerp	797
Topic 151. Roerende goederen / Opschortende voorwaarde / Fictief legaat.	797
Topic 152. Roerende goederen / Regeling in het Vlaamse Gewest.	809
Topic 153. Roerende goederen / Regeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.	829
Topic 154. Roerende goederen / Regeling in het Waalse Gewest	839
Topic 155. Familiale ondernemingen en vennootschappen / Regeling in het Vlaamse Gewest	852

Topic 156. Familiale ondernemingen en vennootschappen / Regeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	876
Topic 157. Familiale ondernemingen en vennootschappen / Regeling in het Waalse Gewest	895
Topic 158. Onroerende goederen / Regeling in het Vlaamse Gewest ...	911
Topic 159. Onroerende goederen / Regeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	921
Topic 160. Onroerende goederen / Regeling in het Waalse Gewest	926
4. Schenking – Termijn en voorwaarde	933
Topic 161. Schenking / Opschortende en ontbindende voorwaarde: fiscale aspecten	933
5. Definitief karakter	941
Topic 162. Onherroepelijkheid / Schenking	941
§ 2. Erfrecht, testamenten en legaten	945
Topic 163. Vlaams Gewest: Algemene regels erfbelasting	945
Topic 164. Vlaams Gewest: Progressieve tarieven voor verkrijgingen in rechte lijn en tussen partners	952
Topic 165. Vlaams Gewest: Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik	957
Topic 166. Vlaams Gewest: Vrijstellingen in het voordeel van de rechtverkrijgende partner en weeskinderen wat betreft roerende goederen	959
Topic 167. Vlaams Gewest: Vrijstellingen in het voordeel van de rechtverkrijgende partner en weeskinderen wat betreft onroerende goederen	961
Topic 168. Vlaams Gewest: Progressieve tarieven voor verkrijgingen tussen andere personen	964
Topic 169. Vlaams Gewest: Verlaagde tarieven legaten aan publieke rechtspersonen en bepaalde rechtspersonen	966
Topic 170. Vlaams Gewest: Verlaagde tarieven vererving van familiale ondernemingen en familiale vennootschappen	968
Topic 171. Vlaams Gewest: Overige verminderingen erfbelasting	969
Topic 172. Vlaams Gewest: Overige vrijstellingen erfbelasting	972
Topic 173. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Algemene regels successierechten	975
Topic 174. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Principe van progressieve tarieven voor een verkrijging ‘in rechte lijn’ en tussen ‘partners’	978
Topic 175. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik	981

Topic 176. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Vrijstellingen in het voordeel van de rechtverkrijgende partner en erfgenamen in rechte lijn wat betreft roerende en onroerende goederen.	982
Topic 177. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Vrijstelling in het voordeel van de rechtverkrijgende partner wat betreft de gezinswoning	983
Topic 178. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Verlaagde tarieven in het voordeel van de samenwonende (andere dan partner) en in rechte lijn wat betreft de hoofdverblijfplaats	985
Topic 179. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Progressieve tarieven voor een verkrijging tussen broers en zussen, tussen ooms en tantes en neven en nichten, en tussen andere personen.	986
Topic 180. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Vrijstelling voor bepaalde publieke instellingen	989
Topic 181. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Overige verminderingen ..	990
Topic 182. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Verlaagde tarieven voor legaten aan bepaalde rechtspersonen	992
Topic 183. Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Gunstregime familiale ondernemingen en familiale vennootschappen	993
Topic 184. Waals Gewest: Algemene regels successierechten	994
Topic 185. Waals Gewest: Principe van progressieve tarieven voor een verkrijging 'in rechte lijn' en tussen 'echtgenoten en wettelijk samenwonende partners'	997
Topic 186. Waals Gewest: Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik	1000
Topic 187. Waals Gewest: Vrijstellingen in het voordeel van de rechtverkrijgende echtgenoot en wettelijk samenwonende partner en erfgenamen in rechte lijn wat betreft roerende en onroerende goederen	1001
Topic 188. Waals Gewest: Vrijstelling in het voordeel van de rechtverkrijgende echtgenoot en wettelijk samenwonende partner wat betreft de gezinswoning	1002
Topic 189. Waals Gewest: Verlaagde tarieven in het voordeel van erfgenamen, legatarissen en begiftigden in rechte lijn wat betreft de hoofdverblijfplaats	1005
Topic 190. Waals Gewest: Progressieve tarieven voor een verkrijging tussen broers en zussen, tussen ooms en tantes en neven en nichten, en tussen andere personen.	1006
Topic 191. Waals Gewest: Overige vrijstellingen inzake successierechten	1007
Topic 192. Waals Gewest: Overige verminderingen inzake successierechten	1011
Topic 193. Waals Gewest: Overige verlaagde tarieven	1014

Topic 194. Waals Gewest: Gunstregime familiale ondernemingen en familiale vennootschappen	1015
Topic 195. De dading in het kader van de vereffening en verdeling van een nalatenschap: quid erfbelasting?	1016
§ 3. Lasten en modaliteiten legaten	1037
Topic 196. Duolegaat	1037
Topic 197. Fiscale glijclausules	1045
Topic 198. Het ‘generatieoverslaand’ testament	1048
§ 4. Vruchtgebruik	1065
Topic 199. Gezamenlijk / successief / terugvallend / eventueel vruchtgebruik: fiscale aspecten	1065
Topic 200. Aanvang: fiscale aspecten	1073
Topic 201. Bevoegdheid vruchtgebruiker / Verbeteringswerken: fiscale aspecten	1082
Topic 202. Bevoegdheid vruchtgebruiker / Quasi-vruchtgebruik: fiscale aspecten	1085
Topic 203. Voorbehoud van gebruik en bewoning: fiscaal	1088
§ 5. Ascendentenverdeling	1089
Topic 204. Ascendentenverdeling: fiscale aspecten	1089
Topic 205. Ascendentenverdeling / Dubbele akte: fiscale aspecten	1096
§ 6. Geografische estate planning	1099
Topic 206. Nationale geografische estate planning	1099
Topic 207. Internationale geografische estate planning	1102
 DEEL III.	
DE RESERVE	1107
 Hoofdstuk 1. De reserve	1109
Topic 208. De reserve / Principe	1109
 Hoofdstuk 2. Inkorting	1125
Topic 209. Inkorting / Principe	1125
Topic 210. Inkorting / Volgorde (art. 923, 925-926 en 927 BW)	1138
Topic 211. Inkorting / In natura (oud recht) – in waarde (nieuw recht)	1147
Topic 212. Inkorting / In waarde	1156
Topic 213. Inkorting / In waarde / Artikel 917 BW (oud)	1164
Topic 214. Inkorting / In waarde / Artikel 918 BW (oud)	1170
Topic 215. Inkorting / Familiale ondernemingen en aandelen van familiale vennootschappen / Wijziging artikel 826 BW (oud)	1185
Topic 216. Inkorting / Familiale ondernemingen / Wijziging artikel 922 BW (oud)	1191

DEEL IV.	
ERFOVEREENKOMSTEN	1199
Topic 217. Concept van een erfovereenkomst	1201
Topic 218. Modaliteiten van een erfovereenkomst	1207
Topic 219. Punctuele erfovereenkomsten	1214
Topic 220. Globale erfovereenkomst	1224
<i>Bibliografie</i>	1231